

THUYẾT MINH TÊN ĐƯỜNG, PHỐ, CÔNG TRÌNH CÔNG CỘNG

I. TUYẾN ĐƯỜNG

1. Phạm Văn Đồng (1906-2000)

Là tuyến đường nối 02 cao tốc (Hà Nội-Hải Phòng với Cầu Giẽ-Ninh Bình), có điểm đầu nối từ đường Hà Huy Tập đến hết địa phận xã Trịnh Xá, thành phố Phủ Lý: chiều dài 2.100m, chiều rộng hiện tại 11m (quy hoạch rộng 73m) thuộc địa bàn xã Liêm Tuyền, Đinh Xá, Trịnh Xá.

Cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng sinh ra tại xã Đức Tân, huyện Mộ Đức, tỉnh Quảng Ngãi. Ông là nhà Chính trị, nhà văn hoá lớn, nhà ngoại giao tài ba của Việt Nam, học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Ông là vị Thủ tướng đầu tiên của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam từ năm 1976 cho đến khi nghỉ hưu năm 1987. Trước đó ông từng giữ chức vụ Thủ tướng Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa từ năm 1955 đến năm 1976. Ngoài ra, ông còn đảm nhiệm chức vụ Ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương (1947), Ủy viên chính thức (1949), Ủy viên Bộ Chính trị từ khóa II đến khóa V, Cố vấn Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Đại biểu Quốc hội từ khóa I đến khóa VII. Ông được Nhà nước tặng thưởng huân chương Sao vàng và nhiều huân chương khác của Liên Xô, Lào, Campuchia, Ba Lan, Bungari, Mông Cổ.

2. Lê Hữu Trác (1720 - 1791)

Là tuyến đường nằm phía đông nam Bệnh viện Bạch Mai, có điểm đầu từ đường Hà Huy Tập đến đường quy hoạch 30m: chiều dài 1.100m, chiều rộng 44,5m thuộc địa bàn xã Liêm Tuyền, Liêm Tiết.

Lê Hữu Trác quê xã Liêu Xá, huyện Yên Mỹ, tỉnh Hưng Yên. Hải Thượng Lãn Ông Lê Hữu Trác không chỉ là danh y có đóng góp lớn cho nền y học dân tộc, kế thừa xuất sắc sự nghiệp "Nam dược trị Nam nhân" của Tuệ Tĩnh thiền sư mà ông còn là nhà văn, nhà thơ, nhà tư tưởng lớn của thời đại. Ông để lại nhiều tác phẩm lớn như Hải Thượng Y tông tâm lĩnh gồm 28 tập, 66 quyển được đánh giá là công trình y học xuất sắc nhất trong thời trung đại Việt Nam và các cuốn Lĩnh Nam bản thảo, Thượng kinh ký sự không chỉ có giá trị về y học mà còn có giá trị văn học, lịch sử, triết học.

3. Tuệ Tĩnh (1330 - 1400)

Là tuyến đường bao quanh Bệnh viện Bạch Mai, có điểm đầu từ đường Hà Huy Tập đến Đường quy hoạch rộng 31.0m: chiều dài 1.350m, chiều rộng 20.5m, thuộc địa bàn xã Liêm Tiết, Liêm Tuyền.

Tuệ Tĩnh tên thật là Nguyễn Bá Tĩnh, quê xã Cẩm Vũ, huyện Cẩm Giàng, tỉnh Hải Dương. Ông có công lớn trong việc xây dựng một quan điểm y học độc lập, tự chủ, sát với thực tế Việt Nam. Tuệ Tĩnh còn tập hợp những bài thuốc chữa bệnh cho gia súc, góp phần đặt cơ sở cho ngành thú y dân tộc. Nhiều thế kỷ qua, Tuệ Tĩnh được tôn là vị thánh thuốc Việt Nam, ông Tổ nghề thuốc Nam.

4. Phan Hưng (1913 - 2003)

Là tuyến đường nằm ở phía tây Bệnh viện Việt Đức, có điểm đầu từ đường Lê Duẩn đến Kè Nam sông Châu: chiều dài 830m, chiều rộng 30m thuộc địa bàn xã Liêm Tuyên và phường Liêm Chính.

Phan Hưng quê ở thôn Vị Thượng, xã Trung Lương, huyện Bình Lục, tỉnh Hà Nam. Ông có nhiều đóng góp cho sự nghiệp cách mạng, xây dựng và phát triển tỉnh qua các thời kỳ, đảm nhiệm nhiều chức vụ quan trọng của Tỉnh như: Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch Ủy ban hành chính tỉnh Hà Nam (1960-1965), Ủy viên Ban thường vụ Tỉnh ủy, Phó Chủ tịch thường trực Ủy ban hành chính tỉnh Nam Hà, Đại biểu quốc hội khóa II và khóa III (1965-1976). Ông được Đảng và Nhà nước trao tặng và truy tặng nhiều danh hiệu cao quý: Lão thành Cách mạng, Huy hiệu 60 năm tuổi Đảng, Huân chương Kháng chiến hạng Nhất, Huân chương Kháng chiến chống Mỹ hạng Nhất, Huân chương Độc lập hạng II và nhiều danh hiệu cao quý khác.

II. TUYẾN PHỐ

1. Bùi Đình Thảo (1931-1997)

Là tuyến phố trong KĐT CEO 2, có điểm đầu từ đường 16m đến kè nam sông Châu: chiều dài 830m, chiều rộng 16m; thuộc địa bàn xã Liêm Tuyên.

Nhạc sĩ Bùi Đình Thảo quê huyện Duy tiên, Hà Nam. Là nhạc sĩ suốt đời gắn bó với quê hương, chính mảnh đất Hà Nam đã một phần tạo nên tố chất Bùi Đình Thảo trong âm nhạc. Ở lĩnh vực khí nhạc hay thanh nhạc, các tác phẩm của ông đều chân chất đậm hồn quê. Đặc biệt là những ca khúc viết cho thiếu nhi như: *Đi học* (thơ: Minh Chính), *Em đi giữa biển vàng* (thơ: Nguyễn Khoa Đăng), *Bà thương con*, *Chúng em làm chị Tấm*, *Bàn tay mẹ* (thơ: Tố Hữu), *Sách bút thân yêu ơi...* đã làm nên tên tuổi của Bùi Đình Thảo. Ông được Hội Nhạc sĩ và DIHVINA xuất bản cuốn *Tuyển chọn ca khúc Bùi Đình Thảo* và Album tác giả năm 1995. Ông đã nhận được nhiều giải thưởng của các hội, ngành nghề, trong đó có giải Âm nhạc Nguyễn Khuyến.

2. Bùi Kỳ (1887-1960)

Là tuyến phố trong KĐT CEO 2, có điểm đầu từ đường 17,5m đến đường trục thôn Triệu Xá (Đình Xá): chiều dài 385m, chiều rộng 16m; thuộc địa bàn xã Liêm Tuyên.

Bùi Kỳ quê Châu Cầu, thành phố Phủ Lý. Ông là nhà giáo, nhà nho học và nhà nghiên cứu văn hóa có ảnh hưởng của lịch sử Việt Nam giai đoạn đầu thế kỷ XX. Năm 1909 ông đỗ cử nhân, 1910 đỗ phó bảng, từ đó ông gắn bó với sự nghiệp dạy học, viết sách. Ông từng giữ các chức vụ: Chủ tịch Hội Liên Việt tỉnh Hà Nam, Phó ban lãnh Thanh toán nạn mù chữ, sau làm trưởng ban Bình dân học vụ toàn quốc, Ủy viên Chủ tịch đoàn UBMTTQ Việt Nam, Ủy viên UB bảo vệ hòa bình thế giới, Hội trưởng Hội Việt - Trung hữu nghị. Ông được Nhà nước trao tặng Huân chương kháng chiến hạng nhất. Tác phẩm nổi tiếng của ông có “Ưu thiên trường dạ tập” và nhiều công trình nghiên cứu, dịch thuật.

3. Dịu Hương (1919 - 1994)

Là tuyến phố trong KĐT CEO 2, có điểm đầu phố Đặng Văn Ngữ đến đường trục thôn Triệu Xá (Đình Xá): chiều dài 395m, chiều rộng 17,5m; thuộc địa bàn xã Liêm Tuyên.

Dịu Hương (tên thật Trần Thị Dịu), sinh ra tại huyện Bình Lục, tỉnh Hà Nam, là cố nghệ sĩ chèo. Bà có nhiều đóng góp và sáng tạo cho sân khấu chèo hiện đại. Nhiều vai diễn của bà như các trích đoạn *Suy Vân giả dại* và *Thị Mầu lên chùa* đã trở thành mẫu mực với nhiều thế hệ diễn viên sau này. Ngoài diễn xuất, bà còn tham gia giảng dạy và nghiên cứu chèo, đào tạo nhiều thế hệ diễn viên tài năng. Bà được trao tặng danh hiệu Nghệ sĩ nhân dân đợt đầu tiên (1984) và Huy hiệu Hồ Chí Minh cùng với những bậc thầy kiệt xuất khác của sân khấu dân tộc như: Bạch Trà, Phùng Há...

4. Hoàng Ngân (1921-1949)

Là tuyến phố có điểm đầu từ đường Lê Duẩn đến nhà văn hóa Thá (phường Liêm Chính): chiều dài 940m, chiều rộng 17,5m; thuộc địa bàn xã Liêm Chính.

Hoàng Ngân (tên thật là Phạm Thị Vân) quê gốc Nam Định, sinh tại Hải Phòng, là Bí thư Trung ương Hội Phụ nữ cứu quốc Việt Nam (*nay là Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam*) đầu tiên, Chủ nhiệm đầu tiên của báo Phụ nữ Việt Nam, một trong những người đi đầu của phong trào phụ nữ Việt Nam, vợ của đồng chí Hoàng Văn Thụ. Bà đã được phong tặng và truy tặng các danh hiệu: Huân chương kháng chiến chống Pháp hạng Nhất, Huân chương Độc lập hạng Nhất, Anh hùng Lực lượng vũ trang Nhân dân, Huân chương Hồ Chí Minh.

5. Ngô Đình Quỳ (1930 -1985)

Là tuyến phố thuộc phường Liêm Chính, có điểm đầu từ phố Hoàng Ngân (mới) đến phố Bùi Văn Quế (mới): chiều dài 400m, chiều rộng 19m.

Ngô Đình Quỳ quê ở phường Lam Hạ, thành phố Phủ Lý, là liệt sĩ, bác sĩ, quân hàm trung tá, Chủ nhiệm khoa sốt rét, Viện vệ sinh phòng dịch Cục Quân y, Tổng cục Hậu cần, đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam. Hy sinh ngày 20/5/1985. Tham gia quân đội từ năm 16 tuổi, trải qua các cương vị y tá liên lạc, y sĩ, bác sĩ chuyên khoa cấp 2, ở cương vị nào đồng chí cũng hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao. Ngô Đình Quỳ là gương sáng về phẩm chất người thầy thuốc cách mạng, có nhiều đóng góp trong việc nghiên cứu, đề ra các biện pháp phòng, chống sốt rét hiệu quả cho bộ đội, đặc biệt là giảm tử vong do sốt rét ác tính. Ông đã được phong tặng và truy tặng Danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân, Huân chương Quân công hạng ba, Huân chương Chiến công hạng ba, danh hiệu Chiến sĩ quyết thắng...

6. Bùi Văn Quế: (1837-1913)

Là tuyến phố có điểm đầu từ đường Điện Biên Phủ đến đường Lê Đức Thọ: chiều dài 865m, chiều rộng 27m; thuộc địa bàn xã Liêm Chính.

Bùi Văn Quế quê Châu Cầu, thành phố Phủ Lý. Ông đỗ Cử nhân khoa Giáp Tý, niên hiệu Tự Đức thứ 17 (1864). Tiếp đó, năm 1865 đỗ Phó bảng. Năm 1868

được bổ là Tri huyện Cẩm Giàng (Hải Dương). Năm 1872 thăng chức Đồng Tri phủ. Năm 1875 được điều về làm quan ở Bộ Hộ. Đến năm 1879 thăng chức Thị Lang Bộ Hộ, rồi đến năm 1881, được bổ làm Tuần phủ bốn tỉnh miền Trung Trung Bộ (Quảng Nam, Quảng Ngãi - Bình Thuận - Khánh Hòa). Ở cương vị nào ông cũng liêm khiết, có trách nhiệm với nước, với dân.

7. Bùi Thức (1859-1915)

Là tuyến phố có điểm đầu từ đường Điện Biên Phủ đến phố Huỳnh Thúc Kháng: chiều dài 297m, chiều rộng 15,5m; thuộc địa bàn phường Liêm Chính.

Bùi Thức sinh năm Kỷ Mùi (1859), là con trưởng phó bảng Bùi Văn Quế. Ông đỗ Cử nhân khoa Bính Tuất (1886), đỗ Tiến sĩ đệ tam giáp khoa Mậu Tuất (1898), niên hiệu Thành Thái thứ 10 nhưng không ra làm quan, mở trường dạy học và viết sách. Các con trai, con gái và học trò đều được ông dạy dỗ theo Nho học và đều đỗ đạt, trong đó 3 người con trai: Bùi Kỳ đỗ Phó bảng, Bùi Khải, Bùi Lương đỗ Cử nhân. Bùi Thức còn để lại cuốn *Bắc Kỳ giang sơn cổ tích danh thắng bị khảo* (*Khảo về những danh thắng, cổ tích núi sông ở Bắc Kỳ*), hiện còn lưu giữ ở Thư viện nghiên cứu Hán Nôm Hà Nội.

III. CÔNG TRÌNH CÔNG CỘNG

1 Công viên Hòa Lạc

Là công viên nằm trên địa phận tổ dân phố Hòa Lạc - phường Lam Hạ.

2. Công viên Tràng Châu

Là công viên nằm trên địa phận thôn Tràng Châu cũ, nay là tổ dân phố Trần Phú và Ngô Gia Khảm, thuộc phường Châu Sơn.